

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО СУТНОСТІ

THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL CONTROLLING AND THE CHARACTERIZATION OF ITS ESSENCE

УДК 338

Великий Ю.М.к.е.н., професор кафедри фінансів
і кредиту

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-
економічного університету**Косарева І.П.**к.е.н., доцент кафедри фінансів
і кредиту

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-
економічного університету**Арутюнова Д. Е.**

студентка

Харківський інститут фінансів

Київського національного торговельно-
економічного університету

У статті розглянуто різні погляди вітчизняних і зарубіжних авторів щодо класифікації контролінгу. Визначено низку об'єктивних чинників, що обґрунтовують необхідність запровадження на сучасних підприємствах контролінгу в системі управління підприємством. Проаналізовано поняття «контролінг» та «фінансовий контролінг», сформовано авторське визначення вищезазначених понять. Розглянуто реалізацію цілей підприємства в процесі формування механізму фінансового контролінгу, а також види контролінгу залежно від напрямку управлінської діяльності на підприємстві.

Ключові слова: контролінг, фінансовий контролінг, стратегічний контролінг, оперативний контролінг, система управління.

В статье рассмотрены различные взгляды отечественных и зарубежных авторов относительно классификации контроллинга. Определен ряд объективных факторов, обосновывающих необходимость внедрения на современных предприятиях контроллинга в системе управления предприятием. Проанализированы понятия «контроллинг» и «финансовый контроллинг», сформировано

авторское определение вышеуказанных понятий. Рассмотрена реализация целей предприятия в процессе формирования механизма контроллинга, а также виды контроллинга в зависимости от направления управленческой деятельности на предприятии.

Ключевые слова: контроллинг, финансовый контроллинг, стратегический контроллинг, оперативный контроллинг, система управления.

The article revealed different views of domestic and foreign authors on the classification of controlling. Defined a number of objective factors justifying the introduction of modern enterprises of controlling in the enterprise management system. Analysed the concept of "controlling" and "financial controlling," formed the author's definition of the above concepts. Reviewed the implementation of the objectives of the enterprise in the process of formation of the mechanism of controlling. Reviewed the types of controlling in dependence on the direction of the management activities at the enterprise.

Key words: controlling, financial controlling, strategic controlling, operational controlling, control system.

Постановка проблеми. Сучасні умови підприємницької діяльності вимагають створення інформаційно забезпеченої системи управління, тому контролінгу останнім часом приділяється значна увага. Передусім це пов'язано з тим, що контролінг носить комплексний характер і ґрунтується на системному (інтегрованому) підході до його організації. У результаті еволюція функцій управління підприємством з інтегруванням у систему контролінгу відображає основну тенденцію комплексного підходу до управління організацією в нинішніх умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Контролінг займає особливе місце серед концепцій управління витратами як на Заході, так і останніми роками в Україні. Теоретична концепція контролінгу сформувалася в Німеччині і набула розвитку в працях таких німецьких економістів, як А. Дайте, Й. Вебер, Р. Манн, Э. Майер, Д. Хан, Т. Райхман, Х. Фольмут.

В Україні використання контролінгу ще не є значно поширеним у практиці вітчизняного підприємництва. У наукових кругах ним оперують із початку 90-х років, але лише в останні роки з'явилися перші серйозні дослідження на цю тему, найцікавішими і найзначущішими з яких є роботи С.М. Петренка, М.С. Пушкаря, М.Г. Чумаченка та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є характеристика поняття контролінгу та розкриття сутності інструментів фінансового контролінгу і принципів їх використання, що є основною умо-

вою збалансованого фінансового розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Необхідність розвитку контролінгу та його впровадження в діяльність підприємств як самостійного складника системи управління є чинником підвищення рівня фінансово-економічної діяльності підприємств різних видів діяльності та організаційно-правової форми його організації.

Еволюцію теорії контролінгу можна представити як послідовні етапи формування таких концепцій:

- концепції з орієнтацією на облік;
- концепції з орієнтацією на інформацію;
- концепції з орієнтацією на управління (з удосконаленням методів планування, контролю та координації).

У більшості розвинених країн із ринковою економікою концепції контролінгу схожі. Відмінності стосуються переважно розуміння двох крайніх ситуацій: прагматизму і ступеня вдосконалення системи відповідно до менталітету користувачів. Так, у Німеччині переважає тенденція академізації контролінгу, прагнення створити спочатку теоретично цілісну систему, а потім братися за вирішення конкретних завдань. У США та деяких європейських країнах переважає прагматичний підхід: тут контролінг тісніше пов'язаний із менеджментом, більш орієнтований на потреби ринку і потреби клієнтів [5].

Що стосується Великобританії, то тут контролінг трансформувався у систему внутрішнього

аудиту (контролю), основне завдання якого – не допустити зловживань із боку робітників підприємства, також включався комплекс заходів з організації взаємовідносин між співробітниками бухгалтерії та робітниками інших відділів, розподіл обов'язків та підтримання дисципліни. Звідси, на думку Я.В. Соколова, і сформована концепція англійських ревизорів (контролерів), яка будувалася значним чином на вивчені психології людей, що працюють у бухгалтерії та на підприємстві [5].

Нині контролінг проходить стадію становлення як концепція стратегічного розвитку підприємства, концепція оптимізації інтересів зацікавлених осіб і концепція «нового» контролінгу. Розвиток контролінгу відбувався внаслідок підвищення його ролі в системі управління підприємством. При цьому змінилися підходи до визначення об'єкту, засобів контролінгу, завдань контролінгу, незмінною залишилася система формування головної мети управління – досягнення цілей ефективного розвитку підприємства.

Саме слово «контролінг» походить від англійського to control (контролювати, управляти), яке, своєю чергою, походить від французького слова, що означає «реєстр» або «перевірки, список» [7].

Вивченням контролінгу займаються як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, це підтверджується великою кількістю наукових праць.

Л.Ю. Лихтарев пропонує виділити три групи визначень поняття контролінгу з погляду його значущості в розвитку підприємства (табл. 1).

Контролінг сприяє досягненню головної вартісної (монетарної) мети підприємства – оптимізації фінансового результату через максимізацію прибутку і цінності капіталу за гарантованої ліквідності. Виходячи із цього, І.Б. Стефанюк вважає головною метою контролінгу оптимізацію фінансового результату за гарантованої ліквідності [14].

Низка авторів [2; 6] необхідність упровадження на сучасних підприємствах контролінгу в системі управління підприємством обґрунтовує такими об'єктивними чинниками:

1) підвищення нестабільності зовнішнього середовища висуває додаткові вимоги до системи управління підприємством;

2) система управління підприємством вимагає наявності ефективного механізму внутрішньої комунікації;

3) доцільність побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління;

4) зміщення акценту з контролю над виконанням планових показників формування витрат на аналіз майбутньої величини собівартості продукції;

5) збільшення швидкості реакції на зміни зовнішнього середовища, підвищення гнучкості підприємства;

6) необхідність безперервного аналізу змін, що впливають на величину витрат, які відбуваються в зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства;

7) необхідність продуманої системи дій щодо забезпечення виживаності;

Таблиця 1

Групування поняття контролінгу за трьома напрямками [7]

Напрямок	Характеристика напрямку
Перша група – це визначення контролінгу як поняття, дублюючого наявні концепції або функції управління	Автори таких визначень не розглядають контролінг як самостійну і значущу концепцію як у теоретичному, так і в прикладному аспекті
Друга група – це визначення контролінгу, які декларують його вторинність щодо менеджменту, при цьому підкреслюючи його роль і значимість у підвищенні ефективності внутрішньої управлінської роботи на підприємстві	Контролінг розглядається як система (підсистема, напрям економічної роботи, інструмент), елементами якої виступають механізми, інструменти та функції менеджменту
Третя група – це визначення контролінгу як самостійної теорії, концепції, філософії або функції менеджменту	До цієї групи входять визначення, які характеризують контролінг як самостійну, значущу теорію, здатну забезпечити ефективність розвитку підприємства в майбутньому

Таблиця 2

Види контролінгу залежно від напрямку управлінської діяльності на підприємстві [12]

№	Напрямок управління	Вид контролінгу
1.	Управління виробництвом	Контролінг виробництва
2	Управління матеріальним забезпеченням	Контролінг матеріального забезпечення
3	Управління якістю	Контролінг управління якістю
4	Управління інвестиціями	Контролінг управління інвестиціями
5	Управління витратами	Контролінг управління витратами
6	Управління персоналом	Контролінг управління персоналом
7	Маркетинг	Контролінг маркетингу
8	Управління фінансуванням	Контролінг управління фінансами

Характеристика понять «контролінг» та «фінансовий контролінг»

№	Джерело	Характеристика поняття	Ключові слова
1	2	3	4
Визначення поняття «контролінг»			
1.	О.Г. Головка [2]	Контролінг – це функціонально відособлений напрям економічної роботи на підприємстві, пов'язаний із реалізацією фінансово-економічної функції в системі менеджменту для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень	напрямок економічної роботи на підприємстві
2.	О.В. Загороднюк [4]	Контролінг – новий напрям в економічній науці, пов'язаний із формуванням інформаційних ресурсів для стратегічного управління розвитком підприємства, тобто це окрема інформаційна підсистема підприємства для стратегічного управління на основі синтезу знань із менеджменту, маркетингу, фінансового й управлінського обліку, статистики, аналізу, контролю та прогнозування	новий напрям в економічній науці
3.	М.Ф. Базась [1]	Вважає контролінг концепцією сучасного управління підприємством, що інтегрує, координує й сприяє діяльності відділів підприємства спрямованої на ефективне, довгострокове функціонування підприємства й досягнення поставлених цілей	концепція сучасного управління підприємством
4.	Р. Манн, Є. Майер [8]	Система управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності підприємства	процес досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності підприємства
5.	Н.В. Поліщук [11]	Основна концепція ефективного управління підприємством і забезпечення його довгострокового існування	Основна концепція ефективного управління підприємством
6.	О. Терещенко [16, с. 404]	Контролінг – це спеціальна саморегулююча система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства і включає інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг	це спеціальна саморегулююча система методів та інструментів
7.	І.Є. Давидович [3, с. 17]	Контролінг є складною системою, яка досліджує траєкторію стратегічного розвитку підприємства на основі визначеної генеральної мети, матеріальних, вартісних і соціальних цілей підприємства, відстеження тенденцій розвитку виробничих програм, господарських процесів, інвестиційних проектів та фінансової діяльності на основі планування, обліку, аналізу та контролю сукупності економічних показників і забезпечує інформацію для прийняття управлінських рішень	система, яка досліджує траєкторію стратегічного розвитку підприємства на основі визначеної генеральної мети
Авторське бачення		Контролінг – це новий напрям в економічній науці та розглядається як основна концепція ефективного управління підприємством, що спрямована на досягнення кінцевих цілей і позитивних результатів діяльності підприємства в довгостроковому періоді	
Визначення поняття «фінансовий контролінг»			
1.	І.М. Погорелов, А.В. Сахно [10]	Фінансовий контролінг – це саморегулююча система методів і інструментів, спрямована на функціональну підтримку фінансового менеджменту шляхом концентрації контролюючих дій за основними напрямками фінансової діяльності підприємства, своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від нормативних (планових) і вжиття оперативних заходів для нормалізації процесу управління фінансами	своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від нормативних (планових) і вжиття оперативних заходів для нормалізації процесу управління фінансами
2.	О. Терещенко [16]	Фінансовий контролінг є системою інформаційного забезпечення координації всіх підсистем управління і передбачає використання методів і процедур із бюджетування, стратегічного планування, управлінського обліку, фінансової діагностики, інвестор-релейшенз, управління ризиками і внутрішнього контролю, які в сукупності зорієнтовані на підвищення ефективності фінансово-економічних рішень і збільшення вартості компанії	система, що зорієнтована на підвищення ефективності фінансово-економічних рішень і збільшення вартості компанії

Закінчення таблиці 3

1	2	3	4
3.	В.В. Папп, Н.В. Башота [13]	Визначають фінансовий контролінг як філософію менеджменту, стверджуючи, що це мистецтво управління (система управління), спрямоване на визначення майбутнього фінансового достатку підприємства і шляхів його досягнення	система управління, спрямована на визначення майбутнього фінансового достатку підприємства і шляхів його досягнення
4.	Л.О. Меренкова [9]	Фінансовий контролінг трактується у вузькому і широкому розумінні. У вузькому розумінні фінансовий контролінг – це підсистема контролінгу підприємства, що орієнтована на результат управління фінансами підприємства за допомогою використання методів і інструментів фінансового менеджменту, забезпечення безперервного потоку внутрішньої і зовнішньої інформації для ухвалення управлінських рішень. Контролінг у широкому розумінні – система методів та інструментів, що включає планування, облік, контроль, аналіз, інформаційне забезпечення менеджменту для досягнення стратегічних і оперативних цілей підприємства за умови ефективного використання фінансових ресурсів. За таким підходом інвестиційний, маркетинговий, виробничий контролінг, контролінг персоналу допомагають досягти цілей фінансового контролінгу	у вузькому розумінні – орієнтована на результат управління фінансами підприємства; у широкому розумінні – це система методів та інструментів, що включає планування, облік, контроль, аналіз, інформаційне забезпечення менеджменту для досягнення стратегічних і оперативних цілей підприємства за умови ефективного використання фінансових ресурсів
Авторське бачення.		Фінансовий контролінг – це система, що зорієнтована на своєчасне виявлення відхилень фактичних результатів від нормативних (планових) і вжиття оперативних заходів для нормалізації процесу управління фінансами на підставі використання методів та інструментів, що включають планування, облік, контроль, аналіз, інформаційне забезпечення і спрямовані на досягнення стратегічних і оперативних цілей, на підвищення ефективності фінансово-економічних рішень і збільшення вартості підприємства за умови ефективного використання фінансових ресурсів.	

8) запобігання кризовим ситуаціям;

9) ускладнення системи управління підприємством, яка вимагає створення механізму координації всередині системи управління;

10) інформаційний бум поряд із нестачею релевантної інформації, що вимагає побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління витратами підприємства як базового елемента формування фінансового результату підприємства;

11) загальнокультурне прагнення до синтезу, інтеграції різних галузей знань і людської діяльності.

Контролінг можна визначити як центральну ланку системи управління підприємством або окремим процесом, що пов'язує, координує, узгоджує, спрямовує, контролює діяльність усіх функціональних управлінських одиниць для адаптації їхньої діяльності до змінних зовнішніх умов, здійснює інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень, і умовою існування якої є відповідний образ мислення керівництва підприємством або процесом, який сфокусований на оптимальному використанні всіх видів ресурсів і на тривалому розвитку підприємства [12].

Деякі науковці пропонують перелік видів контролінгу залежно від напряму управлінської діяльності на підприємстві (табл. 2).

Із усієї конфігурації видів контролінгу, що наведено в попередній таблиці, можна виділити дві важливі групи контролінгу, які пов'язані з усією діяльністю підприємства. Такими групами

доцільно визначити контролінг у цілому, що стосується управління виробництвом, матеріального забезпечення, якості продукції, що виробляється на підприємстві, інвестиційних процесів, управління витратами, персоналом, маркетингом; другий напрям – контролінг фінансування, або, як його частіше називають, – фінансовий контролінг.

Такий поділ можна обґрунтувати особливістю фінансового складника у виробничому процесі. Зрозуміло, що фінансовий складник є ключовим елементом у діяльності підприємства, оскільки кожний перелічений елемент видів контролінгу, чи то персонал, чи матеріальне забезпечення, чи маркетинг, потребує фінансування.

Таким чином, важливими слід уважати визначення поняття «контролінг» та його різновиду – «фінансовий контролінг» (табл. 3).

Окрім того, В.В. Папп та Н.В. Бошота стверджують, що некоректно розглядати фінансовий контролінг як підсистему контролінгу, така точка зору підтверджується тим, що на підприємстві контролінг може функціонувати лише у вигляді фінансового, виступаючи цілісною системою і маючи власну мету [13].

Під терміном «контролінг» у зарубіжній літературі розуміють спеціально сконструйовану систему на основі інтеграції методів планування, обліку, аналізу, нормування, контролю та управління, яка забезпечує отримання, опрацювання та узагальнення інформації про діяльність підприєм-

ства. Така система разом із вирішенням оперативних завдань орієнтується і на стратегічні цілі [3].

Побудова системи фінансового контролінгу базується на таких основних принципах [2, с. 19]:

1) спрямованості системи фінансового контролінгу на досягнення фінансової стратегії підприємства;

2) багатофункціональності фінансового контролінгу;

3) орієнтованості фінансового контролінгу на кількісні показники;

4) відповідності методів фінансового контролінгу специфіці методів фінансового аналізу та фінансового планування;

5) своєчасності, простоти та гнучкості побудови системи фінансового контролінгу.

Головним завданням сучасного фінансового контролінгу є досягнення поставлених цілей підприємства за рахунок реалізації механізму впровадження системи контролінгу, зокрема фінансового

контролінгу, як ключового елементу контролінгу (рис. 1).

Згідно з рис. 1, за цільовим спрямуванням фінансовий контролінг поділяється на стратегічний і оперативний.

Під стратегічним фінансовим контролінгом розуміють комплекс функціональних завдань, інструментів і методів довгострокового (три і більше років) управління фінансами, вартістю і ризиками [9].

Оперативний фінансовий контролінг орієнтований на досягнення короткострокових кількісних цілей, що встановлюються у рамках розроблених стратегічних планів. Оперативний фінансовий контролінг зосереджений на досягненні показників прибутку, витрат, рентабельності капіталу тощо.

Цілі стратегічного й оперативного фінансового контролінгу повинні бути узгоджені, а процес їх досягнення постійно контролюватися і координуватися відповідними службами контролінгу.

Рис. 1. Реалізація цілей підприємства в процесі формування механізму фінансового контролінгу [7]

Слід відзначити, що методичний підхід до впровадження стратегічного й оперативного фінансового контролінгу на підприємстві, їх інструментарій і методи суттєво відрізняються залежно від установлених цілей. Складовими елементами фінансового контролінгу як системи управління підприємством є мета, завдання, функції, принципи, методи, інструменти, інформаційне забезпечення, система документообігу, служба контролінгу.

Висновки з проведеного дослідження. У сучасних умовах розвитку ринкових відносин вагоме значення набуває система фінансового контролінгу. З погляду обґрунтування поняття фінансового контролінгу не існує чіткого визначення, і досі науковці продовжують досліджувати його економічний зміст, що сприяє визначенню загальних характеристик, методів та інструментів фінансового контролінгу.

Багато авторів пов'язують контролінг із механізмом, який дає змогу підприємству ефективно розвиватися як у поточному часі, так і на перспективу.

Розвиток теорії фінансового контролінгу активізує поширення сфер його застосування, формування спеціальних методичних підходів до впровадження системи фінансового контролінгу на підприємствах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базась М.Ф. Теоретико-методологічні засади внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та контролінгу. К.: МАУП, 2007. 236 с.
2. Головка О.Г., Реган Г.О. Особливості впровадження системи фінансового контролінгу на вітчизняних підприємствах. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. № 1(16). С. 259–262.
3. Давидович І.Є. Контролінг: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 552 с.
4. Загороднюк О.В. Сутність і значення контролінгу в системі управління підприємством. URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/V-Harkivskogo-NAU/V-Harkivskogo-NAU_ekonom/2013-6/JRN/PDF/20.pdf.
5. Заяц О.В. Огляд світового досвіду формування системи контролінгу. Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. 2012. Вип. 10. С. 485–488. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2012_10_88.
6. Іванова З.О. Особливості формування системи контролінгу на підприємствах. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 6(132). С. 136–141.
7. Лихтарев Л.Ю. Систематизація определений термина «контроллинг». URL: <http://www.kpilib.ru/article.php?page=722>.
8. Манн Р., Майер Э. Контроллинг для начинающих. М.: Финансы и статистика, 1992. 208 с.
9. Меренкова Л.О. Фінансовий контролінг як система ефективного управління підприємством. Ефективна економіка. 2016. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5147>.
10. Погорелов І.М., Сахно А.В. Фінансовий контролінг як основа ефективного управління фінансами підприємства. Вісник НТУ «ХПІ». 2009.

URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/31598>.

11. Поліщук Н.В. Логістика і контролінг як інтегровані функції менеджменту. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9910/1/61.pdf>.
12. Прокопенко О.В. Криворучко Л.Б. Економічна суть контролінгу, його місце в системі управління підприємством. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2011. № 4. С. 27–33.
13. Папп В.В., Бошота Н.В. Фінансовий контролінг як основа ефективного управління фінансами підприємства. Молодий вчений. 2014. № 11(14). С. 90–92.
14. Стефанюк І.Б. Поняття, сутність і причини виникнення контролінгу. Фінанси України. 2005. № 2. С. 146–153.
15. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
16. Терещенко О.О., Стащук Д.М., Савчук Д.Г. Сучасний стан і перспективи розвитку фінансового контролінгу (до підсумків українсько-російського «круглого столу»). Фінанси України. 2011. № 2. С. 117–126.

REFERENCES:

1. Basas M. F. (2007) Theoretical and methodological basis for internal (managerial) accounting and controlling / Kyiv: MAUP, pp. 236. (in Ukrainian)
2. Golovko A. G. (2013) Features of introduction of controlling system at domestic enterprises / Bulletin of University of banking of the National Bank of Ukraine in № 1 (16), pp. 259-262. (in Ukrainian)
3. Davidovich I. Ye. (2008) D Controlling: the textbook. – Kyiv: Center educational literature, pp. 552. (in Ukrainian)
4. Zagorodnyuk A.V. (2013) The Essence and importance of controlling in the system of enterprise management [Electronic resource]. – Mode of access: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/V-Harkivskogo-NAU/VHarkivskogo-NAU_ekonom/2013-6/JRN/PDF/20.pdf (in Ukrainian)
5. Zayats A. V. (2012) Review of the world experience of formation of a controlling system // project Management, system analysis and logistics. Technical series., Vol. 10., pp. 485-488. – [Electronic resource]. – Mode of access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2012_10_88 (in Ukrainian)
6. Ivanov S. A. (2012) The features of formation of the controlling system at enterprises. – Actual problems economci No. 6((132)), pp. 136-141. (in Ukrainian)
7. Likhtarev, L. Y. Systematization of definitions of the term "controlling" [Electronic resource] – Mode of access: <http://www.kpilib.ru/article.php?page=722>
8. Mann R. (1992) Controlling for beginners / – Moscow: finances and statistics, pp. 208. (in Russian)
9. Merenkov, L. A. (2016) Financial controlling as a system of effective management of the enterprise / Effective economy, LLC "DKS Center". – № 9. [Electronic resource] – Mode of access: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5147> (in Ukrainian)
10. Pogorelov, I. M., Sakhno A.V. (2009) Financial controlling as a basis for the effective financial management of the enterprise. – Bulletin of NTU "KHP", [Electronic resource]. – Mode of access: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/31598> (in Ukrainian)

11. Polishchuk N. W. Logistics and controlling as functions of management / N. In. Polishchuk [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9910/1/61.pdf>. (in Ukrainian)

12. Prokopenko A. V. Krivoruchko, L. B. (2011) Economic entity controlling, its place in the enterprise management system. – Bulletin Of The SSU. Series "Economy", № 4. pp. 27-33. (in Ukrainian)

13. Papp V. V. (2014) Financial controlling as a basis for the effective financial management of the enterprise / P "Young scientist". – № 11 (14). pp. 90-92. (in Ukrainian)

14. Stefanyuk I. B. (2005) The concept, nature and causes of controlling // finances of Ukraine. No. 2. pp. 146-153. (in Ukrainian)

15. Tereshchenko A. A. (2003) Financial activities of business entities: Proc. allowance. – Kyiv: KNEU, pp. 554. (in Ukrainian)

16. Tereshchenko A. A., Stashchuk M. D., Savchuk D. G. (2011) Current status and prospects of development of financial controlling (until the outcome of the Ukrainian-Russian "round table") // finances of Ukraine. No. 2. – pp. 117 – 126. (in Ukrainian).

Velykyi Y.M.

Candidate of Economic Sciences,
Professor at Department of Finance and Credit
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Kosareva I.P.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance and Credit
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Arutyunova D.E.

Graduate Student
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL CONTROLLING AND THE CHARACTERIZATION OF ITS ESSENCE

The modern business environment requires the creation of information and secured control system. Therefore, controlling has recently been given a considerable attention. Primarily, this is due to the fact that controlling is comprehensive and is based on systemic (integrated) approach to its organization. As a result, the evolution of enterprise management functions with integration into the controlling system reflects the main trends of the integrated approach to the management of the organization in the current environment.

The article revealed different views of domestic and foreign authors on the classification of controlling. It defined a number of objective factors justifying the introduction of modern enterprises of controlling in the enterprise management system. Analysed the concept of "controlling" and "financial controlling," formed the author's definition of the above concepts. Controlling contributes to the achievement of the main monetary (monetary) goals of the company – optimization of the financial result through the maximization of profit and value of capital at a guaranteed liquidity.

Reviewed the implementation of objectives of the enterprise in the process of formation of controlling mechanism. It should be noted that the methodological approach regarding the implementation of strategic and operative controlling at the enterprise, their tools and methods differ substantially depending on the set objectives. The constituent elements of financial controlling as an enterprise management system, purpose, objectives, functions, principles, methods, tools, information provision, document management system, service controlling.

Reviewed the types of controlling in dependence on the direction of management activities at the enterprise. This separation can be justified by the peculiarity of the financial component in the production process. It is clear that the financial component is a key element in the enterprise. Since each calculated elements of the types of controlling staff, financial support, marketing needs funding.

In modern conditions of development of market relations, it is important to the system of financial controlling. From the point of view of the justification of the concept of financial controlling, there is no clear definition until now; scientists continue to explore its economic content, which contributes to the determination of the general characteristics of methods and instruments of financial controlling.

Many authors attribute the controlling mechanism, which allows the company to develop effectively in the current time and in the future.

Development of the theory of controlling accelerates the spread of its scope, the formation of special methodical approaches to the implementation of the system of financial controlling at enterprises.